

HOFJESKRANT

NIEUWSBRIEF VAN DE STICHTING LANDELIJK HOFJESBERAAD

nummer 13, maart 2004

HET NETWERK

Heden ten dage is het bijna een “must” over een “netwerk” te beschikken. Het is een woord dat mij nooit prettig in de oren heeft geklonken, omdat het iets verplichtends lijkt te hebben. Immers, zo zegt men, zonder een netwerk kan men in de huidige maatschappij niet meer functioneren. Ik denk dat het hebben van een netwerk net zo oud is als de mensheid. Per slot van rekening is je eigen familie ook al een netwerk, en de collega's op het werk, evenals de samenleving binnen de begrenzing van een hofje.

En natuurlijk hoop ik dat dit ook voor het Landelijk Hofjes Beraad (LHB) geldt.

Het bestuur van het LHB is via een van de bestuursleden van een hofje in Den Haag in contact gekomen met de bewoners van het Proveniershuis in Schiedam. Vanwege het plan de woonbestemming te wijzigen, dreigden er problemen te ontstaan. De kans was groot dat de bewoners, die er al jaren met plezier leefden, zouden moeten vertrekken.

Het is gelukt de bewonersgroep te helpen door een aantal zaken bij de gemeenteraad naar voren te brengen. Dat heeft geleid tot het nemen van besluiten die voor de bewoners gunstig uitpakten. Ook is er contact gelegd met een hofje in Groningen dat met een enigszins vergelijkbare situatie te maken had.

Het bovenstaande is natuurlijk een zeer beknopte weergave van alles wat er in Schiedam is voorgevallen en nog steeds voorvalt. Ik wil hiermee aangeven dat contacten, binnen het LHB, merkbaar leiden tot hulp aan collega instellingen.

Een nieuw feit is dat het bestuur van het LHB besloten heeft zich aan te sluiten bij het Nationaal Contact Monumenten. Het NCM is indertijd door de overheid in het leven geroepen om als aanspreekpunt te fungeren voor de vele instellingen die zich bezighouden met het cultureel erfgoed.

De directeur van het NCM heeft in de fase vóór de oprichting van het LHB een lezing voor ons gehouden. Sindsdien zijn wij elkaar slechts zeer sporadisch tegengekomen. De contacten zijn onlangs vernieuwd en hebben geleid tot het bovengenoemde besluit.

Ik verwacht hier veel van. Bij het NCM zijn allerlei verenigingen en stichtingen aangesloten: van kastelen, boten tot begraafplaatsen. Alle instellingen hebben eenzelfde doel: het goed beheren van wat waardevol is. Er is natuurlijk al veel kennis verzameld door de diverse aangesloten leden over hoe dit doel te bereiken. Ik hoop dat wij als LHB en u als lid hiervan profijt kunnen hebben.

Het mag dan zo zijn dat ik iets heb tegen het woord “netwerk,” het is wel een onderdeel van ons bestaan. Zonder zo'n netwerk komen wij niet verder. We maken er ook gebruik van en daarmee voldoen we eigenlijk gewoon aan het doel dat we altijd al voor ogen hebben gehad: elkaar helpen ons “bezit” zo goed mogelijk in stand te houden.

M.D. van den Briel, voorzitter

Op zaterdag 17 april wordt de jaarlijkse voorjaarsvergadering van het Landelijk Hofjesberaad gehouden in Sociëteit de Vereeniging, Kazernestraat 38a, Den Haag

Zie pag.5 van deze krant.

De uitnodiging voor deze bijeenkomst hebt u inmiddels ontvangen.

VERDER IN DIT NUMMER:

- FINANCIEEL JAAROVERZICHT
- WAT GEBEURDE ER IN 2003
- JAARVERGADERING 2004 IN DEN HAAG

MEDEDELINGEN VAN HET BESTUUR

LANDELIJK HOFJESBERAAD

De Stichting Landelijk Hofjesberaad is bedacht op 8 april 1997 en daadwerkelijk opgericht op 4 juni 1997.

BESTUURSSAMENSTELLING

Drs. M.D. van den Briel, voorzitter (020 - 620 28 39)
Jhr. G.G. Witsen Elias, secretaris (058 - 212 95 91)
Dhr. C.S. Hoekema, 1e penningmeester
(0229 - 21 60 16 / 06 - 53 85 94 52)
Dhr. O.J. Tromp, 2e penningmeester (071 - 515 51 88)
Mw. E.C.M. Elzenga-Duynstee, lid (0174 - 64 11 98)
Dhr. ing. C.M. Hooyschuur, lid (075 - 628 14 10)
Drs. J.M. Poldermans, lid (023 - 532 85 19)
Dr. W.J.H. Verwers, lid (033 - 253 74 61)

SECRETARIAAT

Stichting Landelijk Hofjesberaad
Vooruitgangstraat 167, 2032 RK Haarlem
Het secretariaat is tijdens kantooruren te bereiken op
023 - 5400644, fax 023 - 5402434,
e-mailadres: tekstinv@euronet.nl
Contactpersoon: Joke Slootheer
www.hofjesberaad.nl

HOFJESKRANT

De Hofjeskrant is voor geïnteresseerden op aanvraag beschikbaar. Bestuursleden krijgen de krant automatisch op hun thuisadres.

AANMELDING NIEUWE LEDEN

Voor meer informatie over het Landelijk Beraad en/of de mogelijkheden voor aansluiting bij het bereid kunt u zich richten tot Joke Slootheer. Natuurlijk zijn wij ook zeer geïnteresseerd in uw reactie op de Hofjeskrant. Belt u gerust, ook als u een actieve bijdrage wilt leveren aan het werk van de stichting.

COLOFON

REDACTIE: C.M. Hooyschuur, J.M. Poldermans, W.J.H. Verwers
VORMGEVING: Tekst in Vorm, Joke Slootheer
DRUK: van Kesteren & de Rooy, Haarlem

OUDERENZORG IN DE TOEKOMST

Verslag van de voordracht, gehouden door drs. J. Bleijenberg, directeur Zorggroep Eindhoven te Amersfoort, tijdens de najaarsvergadering van het Landelijk Hofjesberaad op 8 november 2003 in het Vrouwenhuis te Zwolle, over het onderwerp: ouderenzorg in de toekomst.

De spreker geeft een overzicht van de activiteiten en van de omvang van de stichting waarvan hij directeur is. Bij de stichting zijn 8 zorginstellingen aangesloten. Wonen, zorg en welzijn voor ouderen is voor hen het centrale thema. Volgens de spreker is in de regio Eemland rond 2025 ruim een vierde van de bevolking ouder dan 65 jaar. Op die situatie zal het zorgbeleid moeten worden gericht. De stelling van de spreker luidt: hoe meer je je wel bevindt, des te minder doe je een beroep op zorg of zorginstellingen. Bovendien dienen zich nieuwe ontwikkelingen aan. Zo wordt er meer nadruk gelegd op zorg dan op behandeling. Van belang is actief te blijven. Ook wil men steeds meer de regie over zijn eigen leven behouden, zeker in de laatste levensfase. Privacy, leefstijl en comfort zijn in dit opzicht belangrijke elementen. Hierop kan de zorg vanwege ontwikkelingen in de technologie en de medische wetenschap reageren.

De collectieve zorg in Nederland wordt betaald uit de AWBZ. Door de politiek wordt de duur van de individuele zorg bepaald. Door de toenemende en veranderende vraag naar zorg is het huidige AWBZ-stelsel ontoereikbaar.

In de toekomst zullen alleen onverzekerbare risico's door de AWBZ gedekt moeten worden. Daarnaast zullen nieuwe vormen van verzekering ontwikkeld dienen te worden, met eigen risico's.

De spreker schetst tenslotte een beeld van de toekomst: verzorgingshuizen verdwijnen en worden omgebouwd tot verpleeghuizen. De laatste worden specialistische centra. Er zal door ouderen meer in clusters en zelfstandig worden gewoond. Aan huis zal meer zorg kunnen worden geboden. Ook aanpassing van woningen aan de behoeften van ouderen zal vaker plaats vinden. Hiervoor zullen door de ouderen zelf verzekeringen (met eigen risico) moeten worden afgesloten.

Wat kan deze ontwikkeling voor de hofjes betekenen?

- Hofjes moeten meer geschikt worden gemaakt voor thuiszorg, zodat men langer zelfstandig kan blijven wonen.
- Hofjes kunnen afspraken maken met zorginstellingen om het welzijn van de bewoners langer te handhaven. Zo is het mogelijk een collectief abonnement af te sluiten met een zorginstelling. De te verlenen diensten kunnen klusjes of primaire zorg betreffen.

Naast het verschaffen van onderdak kunnen de besturen van hofjes ook een op de toekomst gerichte visie op zorggebied ontwikkelen.

FINANCIEEL JAAROVERZICHT 2003

Hieronder wordt een overzicht verstrekt van de uitgaven (lasten) en inkomsten (baten) over het jaar 2003, alsmede van de balans per 1 januari en 31 december 2003 van het Landelijk Hofjesberaad. Ter vergelijking zijn ook de cijfers over 2002 vermeld.

Lasten		2003	(2002)	Baten		2003	(2002)
1	kosten secretariaat	6.796	8.167	11	bijdragen	10.056	7.130
2	kantoorkosten		98	12	advertenties	910	460
3	portikosten	982	1.030	13	rente bankrekening	8	10
4	telecommunicatiekosten	13		14	overige baten	-117	7
5	representatiekosten	30	25	15	subsidies en andere bijdragen	2.269	3.403
6	drukwerk	5.025	5.028				
7	bestuurskosten	618	628				
8	kosten landelijke bijeenkomsten	219	860				
9	kosten website	246	782				
10	overige lasten		2	19	tekort	803	5.610
		<u>13.929</u>	<u>16.620</u>			<u>13.929</u>	<u>16.620</u>
		=====	=====			=====	=====

TOELICHTING

Lasten

- De secretariaatskosten bestaan (deels) uit het maken van verslagen, het verzorgen van correspondentie, het meewerken aan de Hofjeskrant en het verzenden van stukken.
- De kosten van drukwerk hebben betrekking op twee Hofjeskranten en de aanschaf van briefpapier, enveloppen e.d..
- De bestuurskosten bestaan voornamelijk uit reiskosten.
- Deze kosten worden in hoofdzaak gedragen door het ontvangende hofje.
- Betreft kosten van mutaties van de website.

Baten

- In 2003 hadden zich 63 hofjes aangesloten bij het Landelijk Hofjesberaad. In 2002 waren dat er nog 58 en in 2001: 51. Met ingang van 2003 is een nieuwe bijdrageregeling ingevoerd, waarbij rekening wordt gehouden met het aantal voor verhuur inaanmerking komende woningen.
- Betreft de opbrengst van advertenties in de Hofjeskrant.
- Afgeboekt wegens oninbare bijdragen uit 2001 en 2002 (€ 229,-). Bijgeboekt een teveel ontvangen bijdrage uit 2000 (€ 112,-).
- Betreft onder meer een (gedeeltelijk nog te verwachten) subsidie van het R.C. Maagdenhuis.

<u>Balans per 1 januari 2003</u>	Bedrag		Bedrag
saldo bankrekening	4.907	eigen vermogen	4.309
nog te ontvangen:		nog te betalen:	
bijdragen hofjes	457	crediteuren 2001	1.605
rente bankrekening	4	crediteuren 2002	6.086
subsidies en andere bijdragen	1.134	teveel ontvangen bijdragen	112
tekort 2002	<u>5.610</u>		
	<u>12.112</u>		<u>12.112</u>
	=====		=====

<u>Balans per 31 december 2003</u>	Bedrag		Bedrag
saldo bankrekening	1.417	eigen vermogen	-1.301
nog te ontvangen:		nog te betalen:	
bijdragen hofjes	290	crediteuren 2003	6.254
rente bankrekening	1		
advertenties	910		
subsidies en andere bijdragen	1.165		
voorraad stropdassen	367		
tekort 2003	<u>803</u>		
	<u>4.953</u>		<u>4.953</u>
	=====		=====

Het R.C. Maagdenhuis heeft toegezegd voor het jaar 2003 een bijdrage te zullen verlenen van € 2.269,-. Het tekort over 2003 bedraagt hierdoor € 803,-. Dit bedrag zal ten laste van het eigen vermogen dienen te worden gebracht, waardoor dit negatief € 2.104,- wordt. De komende jaren zal deze situatie moeten worden rechtgetrokken. Verwacht wordt dat de kosten van het secretariaat en van drukwerk nog aanmerkelijk kunnen worden teruggebracht. Voorts kan vermeld worden dat het RC Maagdenhuis zich bereid heeft verklaard het Landelijk Hofjesberaad ook gedurende de komende drie jaren zonodig met afbouwende subsidies te ondersteunen.

WAT GEBEURDE ER IN 2003?

Jaarverslag van het Landelijk Hofjesberaad

Het eerste lustrum van het Landelijk Hofjesberaad werd op 12 april in Edam gevierd. Gastheer was de Stichting Proveniershuis Edam. Gevierd mag je wel zeggen: het was een prachtige voorjaarsdag en de stad Edam biedt veel schoons waarvan de deelnemers en hun partners volop hebben genoten. De lezing van dr. Joke Spaans (Universiteit van Amsterdam) over Hofjes in de Middeleeuwen en de vroeg-moderne tijd trok de belangstelling. Aan de bijeenkomst namen plm. 60 personen deel. Over een en ander is reeds gepubliceerd in de Hofjeskrant nr. 12 die in december 2003, ietwat aan de late kant, verscheen. Als bijzonderheid dient nog vermeld dat er een Hofjesdas werd gepresenteerd; te verkrijgen voor de prijs van € 15,- in de (uni) kleuren rood, groen en blauw.

De najaarsbijeenkomst in Zwolle werd bezocht door plm. 30 hofjesbestuurders. Ditmaal een gastvrouw n.l. de stichting "Het Vrouwenhuis." Het was een werkbijeenkomst waaraan geen partnerprogramma was gekoppeld. De lezing, gehouden door drs. J. Bleijenberg, directeur van de Zorggroep Eindhoven te Amersfoort, was getiteld "Ouderenzorg in de Toekomst". Hij gaf een duidelijk inzicht in de ontwikkelingen nu en later. Zo zullen de zorginstellingen worden omgebouwd tot verpleeghuizen. Dit zou dan weer voor de Hofjes kunnen betekenen dat ze meer geschikt gemaakt zouden moeten worden voor thuiszorg zodat men langer zelfstandig kan blijven wonen. Dit zal grote gevolgen hebben voor de inrichting van de vaak monumentale gebouwen en uiteraard ook voor de financieringsconstructies daarvan.

BESTUURSNIEUWS.

Als opvolgster van Rike Ruiters, die aftrad omdat ze haar functie aan "jonger bloed" wilde overdragen,

trad Els Elzenga-Duynstee tot het bestuur toe. Zij is lid van de Haagse Vereniging van 1854.

Dat het bestuur acht keer bijeen kwam, is minder interessant, maar waar ging het over: vanzelfsprekend de ledenwerving, de ziel van het Hofjesberaad. In de loop van dit verslagjaar traden er Hofjes toe en werden er contacten gelegd met diverse Hofjeseigenaren van wie te verwachten is dat zij zich (op den duur) zullen aanmelden. Er zijn thans 64 Hofjeseigenaren met ca 80 Hofjes bij het Landelijk Hofjesberaad aangesloten.

Om op de vraag "Wat is een Hofje" een antwoord te vinden, trok het bestuur zich terug in de Herenkamer van het Popta Gasthuis in Marssum, ver van het stedse gewoel. Een beschouwing daarover treft u als een "never ending story" in meergevoemd decembernummer van de Hofjeskrant.

Buitenlandse contacten: professor T. Ishida uit Japan toonde belangstelling voor onze Hofjes; hij heeft een aantal Hofjes kunnen bezoeken. De voorzitter heeft contacten gelegd met besturen van Britse Hofjes.

In overleg met de heer Willemink zal een definitief standpunt inzake de Onroerend Zaakbelasting worden ingenomen.

FINANCIËN

Hoewel het Hofjesberaad het afgelopen jaar zuinig aan heeft gedaan, blijkt toch dat wij op iets te grote voet leven. Het bleek noodzakelijk te bezuinigen op de kosten van het secretariaat en van de productie van de Hofjeskrant. Er moest daardoor afscheid worden genomen van het bureau Concern Facilities, dat ons vanaf de oprichting voortreffelijk terzijde heeft gestaan. De Hofjeskrant is mede als gevolg daarvan overgegaan naar een ander bedrijf. Langs deze weg willen wij Ester Tas van Concern nog eens

hartelijk danken voor haar inzet. De complete verzorging van de Hofkrant – vormgeving, productie en verzending – werd toevertrouwd aan Joke Slootheer uit Haarlem. Een en ander heeft een flinke kostenbesparing met zich meegebracht terwijl het aanzicht van de krant er niet minder op geworden is. Met de bezuinigingen die wij hiermee denken te realiseren kan voor de komende tijd een sluitende begroting worden gemaakt, zij het dat er voor dit jaar nog een "gat" bestaat. Hiertoe is - voor de laatste maal - nog een beroep gedaan op onze oorspronkelijk sponsor, het R.C. Maagdenhuis. Tot onze blijdschap kunnen wij berichten dat het bestuur van die stichting bereid is hiervoor een vorm te vinden.

ADMINISTRATIE EN SECRETARIAAT.

Het secretariaat, inclusief het correspondentie-adres van het Landelijk Hofjesberaad en een flink deel van de administratie is ook aan Joke Slootheer uitbesteed. Haar verdere gegevens zijn gepubliceerd in de Hofjeskrant nr. 12 van december 2003.

Met de genomen maatregelen gaan we met vertrouwen 2004 in.

Gustaaf Witsen Elias (secretaris)

JAARVERGADERING 2004 IN DEN HAAG

Op uitnodiging van de Haagse Vereniging van 1854 tot verbetering van woningen, ook wel kortweg De Haagse Vereniging van 1854 genoemd, houdt het Landelijk Hofjesberaad (LHB) op zaterdag 17 april a.s. in Sociëteit de Vereeniging, Kazernestraat 38a te Den Haag zijn jaarvergadering in de residentie. Daarmee maakt zij onderdeel uit van de festiviteiten, welke de Vereniging van 1854 dit jaar organiseert ter gelegenheid van haar 150-jarig bestaan.

In het kader van haar jubileum heeft De Haagse Vereniging van 1854 een tentoonstelling voorbereid die gewijd is aan de Haagse hofjes (Mesdagmuseum van 30 juni tot 19 september 2004). Ook heeft zij wandelroutes uitgestippeld langs diverse hofjes. Prima initiatieven die mogelijk gemaakt zijn door de nauw samenwerkende Haagse hof-

jesbesturen en de directie van het Mesdagmuseum. Om een ieder op te wekken de jaarvergadering van het LHB te bezoeken volgt hieronder in het kort nog een enkele bijzonderheid over Den Haag als hofjesstad.

Anders dan men zou verwachten valt Den Haag in vergelijking met de met hofjes veel rijker bedeelde steden als Amsterdam, Groningen, Haarlem en Leiden een beetje uit de toon. Uitgaande van de traditionele betekenis van het begrip "hofje" als een verzameling van huisjes uit liefdadigheid gesticht en meestal om een binnenterrein gelegen, zal men er hiervan in Den Haag weinig aantreffen. De residentie telt er slechts 10. Niettemin zijn de meeste van deze hofjes alom bekend. Op de Rijks Monumentenlijst komen o.a. voor: het Heilige Geesthofje, het Hofje van Cornelia van Wouw, de Geefhuisjes, het Hofje van

Nieuwkoop, het Hooftshofje, het Rusthof en de 2 hofjes van de Dirk en Johanna Anthonia Lammersstichting.

Naast dit vermaarde rijtje bezit Den Haag echter veel inpendig gebouwde hofjes, de zogeheten vrije of exploitatiehofjes. Zij ontstonden vooral in de 19e eeuw om de snel groeiende bevolking te kunnen huisvesten. Onder deze hofjes worden ook gerekend de vooral in de tweede helft van de 19e eeuw door vooruitstrevende verenigingen gestichte woningcomplexen. Het zijn de voorlopers van de sociale woningbouw. Hoewel talloze vrije of exploitatiehofjes al verdwenen zijn, telt Den Haag er nog altijd meer dan honderd. Conclusie: als alleen als hofjes worden beschouwd de rond een tuin of plaats gebouwde en achter een poort verborgen liefdadige instellingen, die door rijke burgers werden

Hofje aan de Badhuisstraat te Scheveningen, ruim 100 jaar geleden gesticht volgens de laatste wil van Dirk en Johanna Anthonia Lammers en bestemd voor weduwen van op zee omgekomen Scheveningse vissers.

(advertentie)

J. KNEPPERS

Aannemingbedrijf

Zeeburgerpad 49
1019 AB Amsterdam
020 - 608 15 15

**restauratie
onderhoud
verbouw
schilderwerken
nieuwbouw**

Lid van:
Stichting Vakgroep Restauratie
Erkend Restauratie Bouwbedrijf

gesticht voor hun minder bedeelde stadsgenoten, dan is juist de Hofstad geen "hofjesstad". Wie nieuwsgierig is naar enige verklaring raadplege het handboek "Nederlandsche hofjes" van D.P.M. Graswinckel (Amsterdam 1943), waarin de auteur een poging doet om de lage plaats van Den Haag op de landelijke hofjeslijst te verklaren. Volgens hem was in Den Haag de behoefte aan dergelijke liefdadigheidsinstellingen geringer dan in andere steden, omdat zeker tijdens de republiek - de periode waarin de meeste weldadigheidshofjes gesticht zijn - juist in Den Haag een naar verhouding klein deel van de bevolking tot de arbeidende en dus behoeftige klasse behoord zou hebben. C.H. Slechte merkt daarover op in zijn bijdrage aan het tijdschrift DE LEIDSE HOFJES, een uitgave van de stichting Leidse Hofjes 11e jaargang, nr. 1 / 2, mei 1982, dat zelfs wanneer onderzoek zou uitwijzen dat Graswinckel gelijk zou hebben, het feit blijft dat Den Haag dan nog altijd veel minderbe-

deelden herbergde. Deze bevolkingsgroep was echter niet "fatsoenlijk," meestal niet van de juiste kerk of zelfs van geen enkele kerk en daarom niet hofjes-"fähig." In de stichtingsvoorwaarden van vrijwel alle liefdadigheidshofjes wordt er immers altijd op gewezen dat de toekomstige bewoner(s) of (veeleer) bewoonsters nette en/of kerkelijke mensen moesten zijn. Vandaar het grote aantal van de vrije of exploitatiehofjes. Een ander argument dat Graswinckel aanvoerde klinkt naar de mening van Slechte overtuigender. Hofjes werden gesticht door de rijke bovenlaag van de bevolking met meer dan alleen een liefdadig doel. Men wilde ook de eigen of geslachtsnaam vereeuwigd zien, maar dan wel bij voorkeur in de plaats waar men al generaties lang woonde en belangrijk was (geweest). Juist in Den Haag was de rijke bovenlaag nogal mobiel en dus wellicht minder geneigd dat monument voor eigen glorie in de eigen woonplaats op te richten dan de Haarlemse regenten of Amsterdamse

kooplieden, die sterk met hun steden verbonden waren. Wat daarvan ook zij, het is bijzonder dat juist de dit jaar jubilerende Vereniging van 1854, zich door de jaren heen niet alleen heeft bekommerd om woningbouw ten behoeve van de arbeidende klasse en daarvoor aan het einde van de 19e en in het begin van de 20e eeuw vrije of exploitatiehofjes inrichtte, maar ook - zij het vele jaren later - met een groot gevoel voor cultuurhistorie de uit 1889 daterende liefdadigheidshofjes van de Dirk en Johanna Anthonia Lammersstichting aan haar bezittingen toevoegde met het oogmerk deze voor het nageslacht te behouden.

Dit alles en nog veel meer heeft Den Haag, waar het Landelijk Hofjesberaad dit jaar haar jaarvergadering houdt, zijn bezoekers te bieden. Graag tot ziens op zaterdag 17 april a.s.

*E.C.M. Elzenga-Duynstee,
bestuurslid*

BOEKEN

Onze gastspreker van vorig jaar in Edam, professor Joke Spaans, attendeerde ons op het bestaan van een boek dat mogelijk bij ons in de smaak valt.

Ingrid van der Vlis schreef met medewerking van Thijs Rinsema: "Weeshuizen in Nederland. De wisselende gestalten van een weldadig instituut". 2002. Walburg Pers, Zutphen. ISBN: 90.5730.209.8

Een tehuis voor 'alle ellendighe weeskinderen, knechtken en meechdekens, die van allen menschelicken troost verlaten sijn', zo luidt de doelstelling van het Sint Elisabethsgasthuis in Utrecht. Met de oprichting hiervan in 1491 is het eerste weeshuis in ons land een feit. Een voorbeeld dat vervolgens tussen 1550 en 1600 navolging vindt in bijna alle grote Nederlandse steden. Van al die tientallen weeshuizen is er nu echter geen enkele meer over. Wat is er met deze liefdadigheidsinstellingen gebeurd?

Weeshuizen in Nederland zoekt naar het antwoord en beschrijft de opkomst en evolutie van de wezenzorg in elf Nederlandse steden. Uit deze studie blijkt dat iedere stad de wezenzorg op eigen manier aanpakt en steeds weer anders reageert op veranderingen, zoals het ontstaan van de eerste sociale wetgeving in 1854. Weeskinderen raken vanaf dat moment steeds minder afhankelijk van de toevallige weldadigheid van goedgezinde stedelingen. Bovendien neemt het aantal weeskinderen snel af door de hogere overlevingskansen van ouders. Met de invoering van de Algemene Bijstandswet in de zestiger jaren vervalt definitief het bestaansrecht van het weeshuis. Toch functioneren vandaag de dag nog tal van stichtingen die zijn voortgekomen uit de weeshuizen van weleer.

Weeshuizen in Nederland is een unieke studie naar de oorsprong en de ontwikkeling van het instituut wees-

huis en de achtergronden van de stichtingen die op deze geschiedenis gebouwd zijn.

Dit boek mag in geen enkele Regentenkamer ontbreken.

HAAGSE VERENIGING VAN 1854, 150 JAAR JONG

Wat is de Haagse vereniging

Op 1 maart 2004 was het op de kop af 150 jaar geleden, dat de Haagse Vereniging tot verbetering van woningen werd opgericht. De Haagse Vereniging van 1854 tot verbetering van woningen is een particuliere organisatie met een klein, professioneel bureau. De Vereniging heeft als doel: "het zonder winst oogmerk verbeteren van de woontoestanden in Zuid-Holland en in het bijzonder in Den Haag en omstreken."

Geschiedenis Haagse vereniging

De oorsprong van de Haagse Vereniging ligt in een initiatief in 1853 woningen te gaan bouwen voor de arbeidende klasse. In 1851 bracht een aantal Leidse en Delftse studievrienden een bezoek aan de wereldtentoonstelling in Londen. Zij zagen daar de eerste betaalbare arbeiderswoningen, die een alternatief moesten gaan worden voor de onhygiënische, armoedige woningen waarin de arbeidende klasse in die tijd woonde. Het initiatief vond navolging in Arnhem, Amsterdam en ook in Frankrijk. In 1853 zonden de initiatiefnemers een circulaire aan 180 invloedrijke Hagenaars, die een bedrag van 15.000 gulden aan aandelen bijeenbrachten. De Vereniging telde bij de oprichting 78 leden, waarvan er 41 behoorden tot de Nederlandse adel. Koning Willem III werd de eerste beschermheer. De Vereniging heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de maatschappelijke bewustwording op het gebied van

huisvesting voor de arbeidende klasse, die uiteindelijk werd verankerd in de nationale woningwet van 1901. Het eerste bouwproject van de Haagse Vereniging was het woningcomplex Schuddegeest in Den Haag, dat in 1855 in gebruik genomen werd. Schuddegeest werd gebouwd naar het ontwerp dat op de wereldtentoonstelling in Londen was gepresenteerd en heeft de status van Rijksmonument verworven. In totaal zijn door de Vereniging door de jaren heen 1000 woningen gebouwd. Het aantal woningen bedraagt nu 206. De Vereniging is er trots op eigenaar te zijn van drie in uitstekende staat verkerende Haagse hofjes in de Badhuisstraat, de Paramaribostraat en de Schelpstraat. Voorts heeft de Vereniging nog een flat in Rijswijk met 60 woningen.

POSITIONERING HAAGSE VERENIGING ANNO 2004

De Vereniging heeft zich de afgelopen jaren beraden op haar toekomst en

hiertoe een woonbehoefteonderzoek laten uitvoeren. Op basis van de conclusies van dit onderzoek heeft de Vereniging besloten zich bij nieuwe projecten te gaan richten op cultureel en maatschappelijk relevante doelgroepen, zoals verpleegkundigen, artsen in opleiding, onderwijzend personeel, politieambtenaren en kunstenaars. De eerste invulling van dit beleid is de vernieuwbouw van een school daterend uit 1920 in de Goudenregenstraat in Den Haag tot 27 appartementen en 9 ateliers voor kunstenaars. Naast deze doelgroepen is erbij de Vereniging ook plaats voor huisvesting voor zelfstandig wonende ouderen. Begin dit jaar heeft de Vereniging een flat in Den Haag in beheer genomen, die indertijd gebouwd is uit een legaat van de heer Van Nieuwkerk en beheerd werd door de Diakonie. De 72 appartementen zijn bestemd voor alleenstaande vrouwen met een laag inkomen.

Door verkoop in de jaren negentig van een groot deel van het woningbestand beschikt de Vereniging over voldoende middelen om nieuwe woningen voor de aangepaste doelgroepen te realiseren. Hierdoor is de oudste woningbouwvereniging van Nederland ook anno 2004 in staat haar bijdrage te leveren aan de woningbehoefte van de minder draagkrachtigen in onze samenleving.

Huib van Eesteren

Directeur Haagse Vereniging van 1854

(advertenties)

Stijlvolle klasse

The model anno 1920

WELJNTJES
EXCLUSIEF AF VOORRAAD

Amsterdam 2/3 - Amsterdam 2/3 - 3/Becht - 4/Meerda - 5/De Bink
www.weljntjes.nl - Centraal tel: 020 - 311.5696

Liefde voor historie

BV Aannemingsbedrijf
SCHEURER

Restauratie
Renovatie
Funderingsherstel
Nieuwbouw
Verbouw
Onderhoud

Kamerlingh Onneslaan 40
1097 DH Amsterdam
Tel: 020-6930905
Fax: 020-6924113
E-mail: scheurer@wirehub.nl

DE LUTHERHOF VERBOUWD

De Lutherhof is de naam voor een Lutherse Stichting die het beheer voert over 66 woningen in een hof. De huidige Lutherhof is gelegen aan het Staringplein in Amsterdam Oud West. De doelstelling van de Lutherhof is van oudsher het bieden van een beschermde woonomgeving aan ouderen of hen die hiervoor naar het oordeel van het bestuur in aanmerking komen. Het bestuur geeft in zijn beleid invulling aan deze doelstelling.

GESCHIEDENIS

De geschiedenis van de Lutherhof gaat terug tot 1670. In dat jaar werd het Konijnenhofje, een hofje van acht huisjes gesticht. In 1732 vond een uitbreiding plaats met nog eens acht huisjes. In 1738 werd het Zwaardvegershofje, zes huisjes, erbij gevoegd. Beide hofjes vielen tot 1828 bestuurlijk direct onder de Diaconie, daarna kregen ze een eigen bestuur. In 1899 werd besloten tot de bouw van een nieuw hof. Hiervoor werd de huidige locatie aan het Staringplein aangekocht. Op 2 juli 1909 vond de officiële opening plaats van de nieuwe hof, de Lutherhof. In 1982 vond een eerste modernisering plaats: Van 70 woningen werden 44 een-kamer en 16 twee-kamer woningen gemaakt.

In 2000 werd de Lutherhof op de Rijksmonumentenlijst geplaatst.

NIEUWE APPARTEMENTEN

In de jaren '90 van de vorige eeuw zijn verdere plannen ontwikkeld tot modernisering van de Lutherhof. De ruime zolders van de Lutherhof werden gebruikt voor opslag en bergruimte maar bleken uitstekend geschikt te maken voor nieuwe woningen. Na een grondige voorbe-

reiding is met steun vanuit Lutherse fondsen en vanuit de Stadsdeelraad Oud West de bouw van 9 nieuwe appartementen gerealiseerd.

Onlangs, op 20 september 2003 heeft de officiële opening plaatsgevonden. De reacties zijn unaniem positief en de belangstelling van ouderen voor deze bijzondere en sfeervolle appartementen is groot.

BESCHERMDE WOONOMGEVING

De Lutherhof voorziet nu in een belangrijke behoefte aan hen die graag zelfstandig willen blijven wonen maar wel binnen het verband van een beschermde woonomgeving.

Binnen de Lutherhof is een huismee-stersechtpaar aanwezig. Zij coördineren de dagelijkse gang van zaken en geven leiding aan de portiers. Er zijn 4 portiers in (part)time dienst van de Lutherhof

Er bestaat een nauw contact tussen bewoners en bestuurleden. Vanuit het bestuur worden regelmatig bezoeken afgelegd bij de oudere bewoners

en worden periodiek gemeenschappelijke activiteiten zoals maaltijden, tuinfeest, Kerst- en Nieuwjaarsvieringen georganiseerd.

Het huismee-stersechtpaar ondersteunt en helpt met name de oudere bewoners. Dit betreft het verrichten van kleine hand en spandiensten. Door een goed en actief samenspel tussen bestuur, maatschappelijk wer-

kers en huismee-stersechtpaar aangevuld met Thuiszorg wordt er naar gestreefd om ouderen zo lang mogelijk in een zelfstandige woonsituatie te laten functioneren.

Met de bouw van 9 nieuwe appartementen is een gedurfd en succesvol project gerealiseerd. Op een schitterende locatie zijn ruime woningen voor senioren tot stand gebracht waarop men trots kan zijn. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan de groeiende behoefte in de samenleving tot een langduriger zelfstandigheid van senioren binnen een beschermde omgeving.